

SVENSK SJKSKÖTERSKEFÖRENING

KOMPETENSBEKRIVNING FÖR LEGITIMERAD SJKSKÖTERSKA

Reviderad 2024

Tack vare Svensk sjuksköterskeförenings medlemmar har vi haft möjlighet att skapa denna publikation. Med stolthet för sjuksköterskans profession sedan 1910.

Produktionsfakta

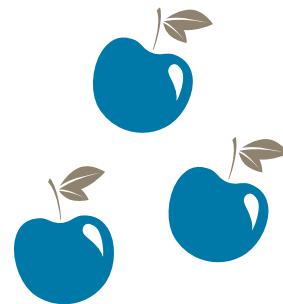
UTGIVARE: Svensk sjuksköterskeförening
GRAFISK FORM & REPRO: Losita Design AB
ILLUSTRATION: Colourbox
TRYCK: Åtta.45 Tryckeri AB, 2024
FÖRSTA UTGÅVA: 2017
REVIDERAD: 2024
ISBN-NR: 978-91-85060-74-0

INLEDNING

Organisations- och kunskapsutvecklingen inom hälso- och sjukvården, krav på kunskaper inom informationshantering och ökade krav på både förbättrad kvalitet och kostnadseffektivitet kräver att sjuksköterskeprofessionen är i ständig utveckling. Detta är nödvändigt för att säkerställa att den legitimerade sjuksköterskan har det yrkeskunnande och den kompetens som behövs för att kunna leda, bedriva och utveckla omvårdnad.

Svensk sjuksköterskeförening anser att det är av vikt att professionsföreningen bidrar till att säkerställa en gemensam nationell beskrivning av den legitimerade sjuksköterskans ansvar och kompetens. I detta arbete har de nationella examensmålen för sjuksköterskeexamen (Högskoleförordningen 1993:100), förordning om förändring i högskolelagen (2023:1) och det europeiska yrkeskvalifikationsdirektivet (European Directive 2005/36/EC och 2013/55/EU) beaktats.

Kompetensbeskrivningen ska utgöra ett stöd för legitimerad sjuksköterska, beslutsfattare och verksamhetsansvariga inom hälso- och sjukvård och sjuksköterskestudenter och lärare på lärosäten.

LEGITIMERAD SJKSKÖTERSKAS KOMPETENS

Omvårdnaden är den legitimerade sjuksköterskans specifika kompetens. Omvårdnad omfattar både det vetenskapliga kunskapsområdet och det patientnära arbetet grundat i en humanistisk människosyn. Den legitimerade sjuksköterskan ansvarar självständigt för kliniska beslut som erbjuder människor ökade möjligheter att förbättra, bibehålla eller återfå sin hälsa, hantera hälsoproblem, sjukdom eller funktionsnedsättning och uppnå bästa möjliga välbefinnande och livskvalitet fram till döden. Den legitimerade sjuksköterskan ska dessutom ha kunskap om medicinsk vetenskap och beteendevetenskap av relevans för patientens omvårdnad samt förståelse för hållbar utveckling i hälso- och sjukvård. Arbetet ska utföras i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet, andra styrdokument för hälso- och sjukvården och i överensstämmelse med sjuksköterskans etiska kod. Legitimerad sjuksköterska ska ha kunskap om betydelsen av faktorer som ålder, hudfärg, kultur, etnicitet, funktionsnedsättning eller sjukdom, kön, sexuell läggning, nationalitet, politik, språk, religiös eller andlig uppfattning, juridisk, ekonomisk eller social ställning. Sjuksköterskan ska ha kunskap om klimat och miljö och dess betydelse för hälsa.

Legitimerad sjuksköterska har ett personligt ansvar för sin yrkesutövning. Det innebär ett ansvar för att fortlöpande analysera styrkor och svagheter i den egna professionella kompetensen och kontinuerligt utveckla och fördjupa sin yrkeskompetens utifrån forskning och ett kritiskt reflekterande förhållningssätt. Den legitimerade sjuksköterskans arbete ska präglas av ett etiskt förhållningssätt. All omvårdnad förutsätter respekt för mänskliga rättigheter, hänsyn till människors värderingar, vanor, tro, respekt för självbestämmande, integritet, värdighet, samt betydelsen av hållbar utveckling för hälsa och ohälsa genom livet.

Kompetensbeskrivningen tydliggör den legitimerade sjuksköterskans självständiga omvårdnadsansvar för god och säker vård vilket innebär att kunna arbeta proaktivt, riskmedvetet, patientsäkert och följa regelverk. Säker vård är en kärnkompetens och utgör en grund för all omvårdnad vilket säkerställs genom övriga kärnkompetenser: personcentrerad vård, samverkan i team, evidensbaserad vård, förbättringskunskap för kvalitetsutveckling och informatik.

Svensk sjuksköterskeförening lyfter även betydelsen av sjuksköterskans ansvar och kompetens för ledarskap och pedagogiska insatser i omvårdnadsarbetet. Som struktur för den legitimerade sjuksköterskans omvårdnadsarbete beskrivs omvårdnadsprocessens steg.

Den internationella etiska koden för sjuksköterskor är fastställd av International Council of Nurses (2021) och finns i en version som är anpassad till svenska förhållanden (Svensk sjuksköterskeförening, 2022). Den etiska koden utgör ett viktigt komplement till kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska.

Koden har fyra områden som är vägledande för etiska ställningstagande och agerande: 1. sjuksköterskor och personer i behov av omvårdnad 2. sjuksköterskor och yrkesutövningen 3. sjuksköterskor och professionen 4. sjuksköterskor och global hälsa.

Omvårdnadsprocessen

Legitimerad sjuksköterska ansvarar för och leder omvårdnadsarbetet. Som struktur i detta arbete använder sig sjuksköterskan av omvårdnadsprocessen vilket innebär att sjuksköterskan självständigt ansvarar för bedömning, diagnostik, planering, genomförande och utvärdering av omvårdnaden.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Bedöma patientens hälsotillstånd genom såväl patientens subjektiva upplevelser som objektiva data.
- Fastställa omvårdnadsdiagnoser där patientens behov av omvårdnad identifieras och prioriteras utifrån en analys av patientens behov, resurser, risker och problem.
- Planera omvårdnaden utifrån fastställda mål.
- Genomföra såväl omvårdnadsåtgärder som åtgärder ordinerade av annan profession.
- Utvärdera patientens hälsotillstånd mot uppsatta mål.
- Dokumentera samtliga steg i omvårdnadsprocessen i patientens journal samt ta del av journalhandlingar och övrig dokumentation.

Personcentrerad vård

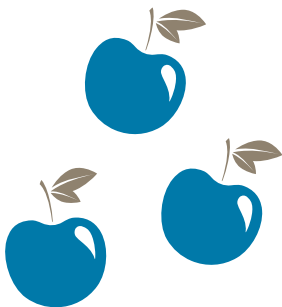
Legitimerad sjuksköterska ansvarar för den omvårdnad som genomförs i partnerskap med patient och närstående så att värdighet och integritet bevaras. Personcentrerad vård kännetecknas av att patienten blir sedd och förstådd som en unik person med individuella behov, resurser, värderingar och förväntningar. Vårdmötet utgår från personens berättelse och karakteriseras av en ömsidig öppenhet för varandras kunskap där vården utformas i partnerskap för att uppnå god och säker vård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Bedöma, planera, genomföra och utvärdera omvårdnad i partnerskap med patienten och där det önskas tillsammans med närstående.
- Utifrån patientberättelsen identifiera vad hälsa innebär för patienten.
- I partnerskap med patient och närstående ge förutsättningar för patientens delaktighet i att fatta beslut om den egna vårdens innehåll, mål, medel och uppföljning.
- Värna patientens behov, rättigheter och möjligheter för att skapa förutsättningar för kontakt och kontinuitet i vårdkedjan.

Samverkan i team

Samverkan i team innebär att komplettera varandras kompetenser vilket kan innefatta såväl olika yrkesgrupper som patienter och närstående. Detta är centralt för att främja kontinuitet och skapa synergier och dialog för gemensamt lärande och beslutsfattande för att uppnå god och säker vård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Ansvara för omvårdnadskompetensen i teamet.
- Leda omvårdnadsarbetet i teamet.
- Planera, konsultera och samverka med teamet och andra aktörer för att säkerställa kontinuitet och säkerhet för patienten.
- Kommunicera med teamets medlemmar på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt.

Evidensbaserad vård

Legitimerad sjuksköterska ska kritiskt kunna granska, besluta om och använda de metoder som gör störst nytta för patienten med hänsyn till vårdens unika kontext. Evidensbaserad vård innebär att använda metoder med bästa tillgängliga evidens baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet, med utgångspunkt i patientens behov och resurser för att uppnå god och säker vård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Ansvara för att hålla sig uppdaterad med kunskapsutvecklingen inom sitt yrkesområde.
- Ställa kritiska frågor, systematisk söka, värdera och sammanställa evidens.
- Aktivt tillämpa och implementera bästa tillgängliga evidens och beprövad erfarenhet i omvårdningsprocessens alla steg.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

Legitimerad sjuksköterska ska utveckla omvårdnad utifrån patientens behov och resurser för att uppnå god och säker vård. Det innebär att förstå hur vårdorganisationer och deras olika system är utformade, se förändringar över tid och förstå vikten av att mäta och utvärdera vårdens kvalitet.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Arbeta proaktivt genom att identifiera risker, både för den enskilda personen och på verksamhetsnivå och rapportera avvikelser som underlag för fortsatt systematiskt förbättringsarbete.
- Leda, utvärdera och dokumentera systematiskt förbättringsarbete.
- Samverka för kvalitetsutveckling av omvårdnad med myndigheter, vårdgivare och intresseorganisationer.
- Kritiskt reflektera över befintliga rutiner och metoder samt initiera dialog kring implementering av ny kunskap och nya arbetssätt.
- Ge patient och närstående möjlighet att vara delaktiga i förbättringsarbete.

Informatik

Legitimerad sjuksköterska ska kunna använda och initiera utveckling av e-hälsoverktyg och e-hälsotjänster för att svara mot krav på vårdkvalitet, tillgänglighet och sekretess i vårdmiljö för att uppnå god och säker vård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Dokumentera i enlighet med fastställda strukturer, termer och begrepp på ett sätt som garanterar patientsäkerhet.
- Genomföra säker kommunikations- och informationsöverföring genom hela vårdprocessen, framför allt i vårdens övergångar för att samordna vården för patienten.
- Utveckla innehåll i och utvärdera resultat av kliniska beslutsstöd.
- Underlätta tillgänglighet för patienten om information om egen vård.
- Bidra till att stärka patientens och närståendes egenvård och inflytande i vården genom informations- och kommunikationsteknologi.

Ledarskap

Legitimerad sjuksköterskas ledarskap riktar sig främst mot det patientnära omvårdnadsarbetet och ska ge förutsättningar för att uppnå god och säker vård. Därutöver ska legitimerad sjuksköterska ha kunskap och kompetens att leda omvårdnad på olika beslutsnivåer.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

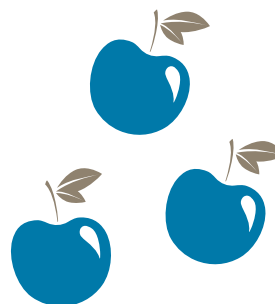
- Leda, organisera, prioritera och samordna omvårdnadsarbetet.
- Motivera och leda medarbetare och ge konstruktiv återkoppling i omvårdnadsarbetet.
- Initiera och motivera etisk reflektion både kollegialt och i teamet.

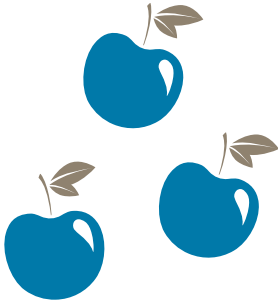
Pedagogik

Legitimerad sjuksköterska ska ha pedagogisk kompetens för att kunna leda utbildnings- och handledningsaktiviteter på grupp- och individnivå riktade mot såväl patienter och närstående som studenter och kollegor. Sjuksköterskan ska även kunna medverka i undervisning och handledning av studenter i interprofessionella team för att främja interprofessionellt lärande och samarbete för att uppnå god och säker vård.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Planera, genomföra och utvärdera information och utbildningsinsatser i dialog med patienter och närstående i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa.
- Initiera och leda utbildningsinsatser såväl inom professionen som i interprofessionella team.
- I samverkan med lärosätet handleda studenter genom att planera, genomföra och utvärdera pedagogiska insatser som stödjer studenters förmåga att omsätta och använda teoretisk kunskap i mötet med patienter och närstående.
- Medverka i bedömning av studenter i verksamhetsförlagd utbildning.

Kompetensbeskrivningen betonar säker vård som grunden för all omvårdnad vilket innebär att en legitimerad sjuksköterska bidrar till att skapa en säker vård i sitt dagliga arbete och har en aktiv roll i det systematiska patientsäkerhetsarbetet. Säkerhet inom vården är dynamisk och påverkas av en rad olika faktorer i systemet.

Legitimerad sjuksköterska ska kunna:

- Arbeta förebyggande genom att identifiera, uppmärksamma och kommunicera risker, både för den enskilda individen och i organisationen, och aktivt bidra till det systematiska patientsäkerhetsarbetet.
- Arbeta på ett patientsäkert sätt genom att följa författningar, kunskapsstöd samt standardiserade metoder och därmed bidra till att minska förekomst av vårdskador.
- Koordinera och främja en säker och sammanhållen vård samt reflektera och lära av utfall/erfarenheter.
- Uppmärksamma och agera adekvat på förändrade situationer och tillstånd utifrån sitt omvårdnadsansvar
- Främja patienters och närståendes delaktighet i patientsäkerhetsarbetet.
- Leda och fördela arbetet samt ansvara för att delegering sker och följs upp på ett säkert sätt.

Omvårdnad sedan 1910

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionsförening. Vi är en ideell förening som företräder professionens kunskapsområde omvårdnad. I över hundra år har vi tagit ansvar för och engagerat oss i omvårdnad – forskning, etik, utbildning och kvalitet – för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

Svensk sjuksköterskeförening

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
Tel 08-412 24 00
www.swenurse.se